

August 2018. godine

vito izazovnog stanja koje karakterizira složenu situaciju Velike Kladuše do buduće vizije implicira sopstvenu „teoriju promjena“ (kako su zamišljeni procesi promjena...) pri čemu može pomoći „*The Community Builder's Approach to Theory of Change*“.

Naravno, cjelovitija kontekstualna analiza treba obuhvatiti analizu aktera, analizu čimbenika, analizu vlastite organizacije i djelovanja na približavanju formulisanom „stablu ciljeva“, u konačnici podizanju svijesti o nužnosti veće participacije građana, kako u kreaciji vizije budućnosti tako i nadzoru i kontroli implementacije.

Važnija dostignuća ostvarena realizacijom Projekta

Logičkom metodom proučavanja perioda trajanja realizacije Projekta (april - septembar 2018.) među vrednija dostignuća možemo svakako uvrstiti: Nbrojeno mnogo osoba imalo je mogućnost upoznati se sa IMEP - Programom osnaživanja nezavisnih medija, posebno novostima kao što su grantovi za fizička lica/New Voices. Ovo ostvarenje bazirano je na nbrojenim pojedinačnim i kolektivnim kolokvijalnim razgovorima koristeći prigodne promotivne listiće-letke.

Za svaku predviđenu temu izvršene su solidne prethodne istraživačke aktivnosti kao što su relevantna bibliografija, analitičko dokumentaciona osnova, dosadašnji medijski osvrti... Osobe involvirane u pojedine teme su aktivno učestvovala o vrijednim preporukama sa ciljem unapređenja postojećeg stanja. Prva verzija svakog medijskog sadržaja-teme putem

Gostoprimstvo Kladuščana prema izbjeglicama pohvalio je i reis Husein ef. Kavazović koji je posjetio izbjeglički kamp u Velikoj Kladuši 20. jula 2018. godine

e-maila bila je na raspolaganju desetini osoba, pripadnika različitih slojeva kladuškog društva.

Komparativni pregled Velike Kladuše sa BiH, FBiH i Gradom Cazin (vidi priloge teme: Osvrt na socioekonomsku situaciju). Prezentovani podaci, između ostalog, pokazuju da će Cazin 2018. dostići nivo predratne zaposlenosti (7.464), a Velika Kladuša tek 50-tak posto.

Pripremljene solidne pretpostavke za sadržajnije društveni aktivizam mladih Kladuščana kako u projektnim aktivnostima tako i kvalitetnijim izvođenjem pojedinih nastavnih sadržaja (npr. terenska nastava...), i-ili izborom tema tokom fakultetskog obrazovanja.

Publikovane medijske sadržaje treba nastaviti znalački promovisati i koristiti u budućim djelovanjima fokusiranim na umrežavanja i planiranja zajedničkih akcija, kao npr. u procesima priprema tematskih sjednica i-ili godišnjih izvještajnih skupština nevladinih organizacija, i-ili...

Potenciranje nasušne potrebe da nosioci mandata preuzmu veću odgovornost da organizuju prihvatljivije, raznovrsnije forme participacije građana u kreaciji njihove budućnosti.

Naravno, ostaje mogućnost da svako poanosob bilan-

sira benefite i-ili da ne primjeti bilo šta od koristi za naredni period! U vremenu ostvarenja Projekta zapažene su nove polarizacije kladuškog društva na osnovu percepcija „sistema vrijednosti“ nametnutog dolaskom izbjeglica-migranata i odnosom prema istima kao ljudskim bićima. Nosioci mandata su jedinstvenim stavom oko zbrinjavanja izbjeglica-migranata (određivanja privremenog smještaja) manifestovali kršenje ljudskih prava i krizu humanizma i tako se priklonili populistima u širem okruženju. Respektabilan broj Kladuščana je ostao na pozicijama kladuškog naslijeđa (bogobojaznost, solidarnost, gostoprimstvo...) snažnim manifestiranjem ljudskosti neovisno o formalnim nadležnostima i politikanstvima svih boja.

Ovakav stav javno je podržao i pohvalio poglavar Islamske zajednice, **Husein ef. Kavazović**, prilikom julske posjete Velikoj Kladuši povodom zbrinjavanja izbjeglica-migranata.

Korektno je napomenuti da je u vaktu realizacije Projekta Velika Kladuša zaslugom njenog načelnika u negativnom kontekstu bila u fokusu medija okruženja. Povodi su bahatost raspolaganjem javnim novcem (savjetnici, čašćavanja civilnih udruženja, zadržavanje „bi-

jelog kruha“...) i neljudski odnos prema izbjeglicama-migrantima (smještaj u rakte među zmije). Prizor privremenog kampa u naselju Trnovi je najsrमतnija slika iz Velike Kladuše u ovom stoljeću! Zbog umišljenosti načelnika, Općinskog vijeća, *Laburističke i DNZ stranke* oko „sistema vrijednosti“ i vrludanja između ljudskosti i nadležnosti propuštena je ukazana šansa da se iz Velike Kladuše napokon pošalje okruženju „trijumf kladuškog duha“!

Na kraju krajeva *Bilten*, osmo izdanje, sa „zбирком eseja“ o kritičkim osvrtima na pojedine segmente kladuške recentne prošlosti, sadašnjosti, vizije budućnosti ostaje nezaobilazno štivo svima koji imaju ambicija da na argumentovanije i vjerodostojnije načine participiraju u društvenom životu bajkovite Čaršije!

U realizaciji Projekta na različite načine učestvovalo je najmanje dvije desetine Kladuščana koji zaslužuju poštovanje i zahvalnost! Veliku zahvalnost zaslužuju *USAID, IMEP, Otvorena mreža* sa preporukom da nastave podržavati projekte iz Velike Kladuše!

Velika Kladuša, koncem augusta 2018.
Ramo HIRKIĆ,
korisnik granta